

Předkládaná teoretická práce se zabývá problematikou konkurence mezi dvěma typy determinantů ve francouzštině: určitým členem a ukazovacím determinantem. Jejím cílem je shrnout dosavadní příspěvky a představit různé možnosti uchopení této otázky.

První kapitola pojednává o nominální determinaci obecně – definujeme v ní základní pojmy i způsob jejich použití v této práci. Stručný nástin vybraných klasifikací determinantů ukazuje, že vztah mezi určitým členem a ukazovacím determinantem může být různý. Mají ale stejnou distribuci, což nám dovoluje mluvit o konkurenci mezi těmito dvěma determinanty. Také zvažujeme, zda určitý člen není přímo zahrnut v ukazovacím determinantu, tuto možnost však následně zamítáme.

Ve druhé kapitole hledáme zmínky o konkurenci v několika (jedenácti) francouzských gramatikách. Vycházíme z popisu forem a použití obou determinantů a také z explicitních popisů konkurence. Zatímco výčet forem je ve všech gramatikách prakticky identický, u popisů použití tomu tak není. V závěrečné části proto uvádíme shrnutí toho, co nám analýza gramatik přinesla. Především jsme zjistili, že autoři problematice konkurence nevěnují větší pozornost. Nicméně bližší pohled na použití obou determinantů ukazuje, že můžeme vytvořit dvě široké kategorie užití, ve kterých si určitý člen a ukazovací determinant mohou konkurovat. Jedná se o anaforické a kataforické užití – když determinant odkazuje na text (předchozí nebo budoucí - endofora); a o užití, kdy se identifikace referenta opírá o mimojazykový kontext, tedy o situaci výpovědi (exofora). Úplně na závěr kapitoly uvádíme přehled užití a významů určitého členu a ukazovacího determinantu: jejich referenční role, sémantické rysy a zvláštní významy.